

Política catalana

Un català pot ésser nacionalista o internacionalista; revolucionari o conservador; anarquista o comunista de l'URSS, de Mao o de qui sigui; separatista o unionista amb Espanya. Allò que no pot fer mai és deixar de considerar-se català abans que altra cosa.

Podem discutir si som espanyol o no. Però, per damunt de les definicions oficials, hi ha un fet elemental que ningú no pot negar: que som catalans. És un fet primari indiscutible que, a desgrat de les quantitats ingents de vilesa que som capaços de covar, no ens podem llevar del damunt.

Aquest qualificatiu, *catalans*, és el que ara, reduïts a "región espanyola", com abans, gaudint d'un Estat independent, ens distingeix com a homes, és el que ens dóna una personalitat diferenciada, el que ens situa en la geografia i en la història. Nosaltres som els catalans, tots els altres homes i dones del món són els no catalans. Tot altre concepte gentilici i comunitari ens ve balder o esquifit, cap altre no ens defineix ni ens individualitza prou clarament. *Som catalans o no som res.*

Ésser espanyols és per a nosaltres un fet contingent. Si la Pau dels Pirineus (1659) hagués estat la Pau de Ponent posem per cas, avui jurídicament seríem francesos, però romandríem encara catalans. És que ésser catalans és per a nosaltres *el fet necessari*. *Catalunya és la tesi, Espanya una hipòtesi*, i no pas l'única.

El català que es desnacionalitza voluntàriament, que renega de la seva història, de la seva llengua, no arriba mai a ésser ni un català normal ni un castellà normal. Queda malament, fa el ridícul com a castellà i com a català. És un foraster a la seva Pàtria. És un castellà sense Castella. És un exiliat perpetu a la recerca de Pàtria.

Un català darrera d'un taulell s'ho ven tot. De vegades àdhuc la dignitat.

El problema bàsic dels catalans és de retrobar-nos nacionalment, el de l'acceptació de la pròpia catalanitat amb totes les conseqüències. Catalunya es retrobarà com a Catalunya o no serà mai res. La tragèdia essencial de Catalunya és l'abandonament d'una catalanitat a ultrança per part dels catalans.

Cal convertir el sentiment patriòtic en una *convicció doctrinal*. Mai un sentiment o una raó de conveniència no podran triomfar d'una idea fortament arrelada.

El nacionalisme català és l'única idea bàsica apta per als catalans, i encara avui gairebé inèdita. És l'única idea feta a la mida del poble català.

Catalunya ha d'ésser el nom de la reconciliació interior, de la politització i de la reconquesta.

El nostre nacionalisme és tot un acte de fe: *Crec en Catalunya*.

El món és dels pocs que saben on van i tenen pit per anar-hi.

Quan el català, amb mires interessades, es troba temptat de col·laboracionisme espanyol, tracta de convèncer-se a si mateix que, en aquells moments, Catalunya pot passar-se d'ell, i que sense ell el catalanisme anirà sirgant. Així intenta de tranquil·litzar la seva consciència. Hem de convèncer-nos, però, que, sobretot avui, tots els catalans som necessaris a Catalunya les vint-i-quatre hores del dia.

Molts catalans han somniat sempre, i somnien, el gran moment per a Catalunya, però pocs es dediquen a fer-lo possible. En aquest aspecte, i de cara a la responsabilitat personal de cadascú, hem de pensar que tots els moments són decisius.

Tot català porta dintre seu, més o menys, un anarquista en idees i un burgès en gustos. Passa, però, que molt sovint els gustos ofusquen les idees.

Catalunya, si no fos altra cosa, és encara avui una mentalitat. Mentalitat distinta de la dels altres pobles peninsulars, que ha creat unes formes de vida, de cultura, de punts de vista, diferents dels d'aquells pobles.

Catalunya, a diferència dels pobles centrals i meridionals, sent Europa. L'ha sentida sempre. A la base del fet diferencial hi ha l'europèisme de Catalunya, de manera que no dubtaríem a definir així la nacionalitat catalana: *Una mentalitat col·lectiva europea enclavada en territori peninsular*.

Catalunya no serà mai res si no arriba a separar-se, almenys espiritualment, d'Espanya. Cap ideologia, cap partit polític espanyol no ha de tenir mai una sucursal a Catalunya. Hem de tenir una política catalana, uns partits catalans, una mentalitat catalana. Així podrem tractar Espanya de tu a tu, que és l'única manera decent i digna de tractar-la.

Nosaltres vam perdre la independència pàtria en un temps que el sentiment nacional no estava prou desenvolupat i el concepte de Nació no era encara prou definit. D'aquest mal origen encara en patim. Ens hem adonat de la nostra entitat nacional en un moment en què la nostra Nació es troba dominada per una Nació estrangera, sense que tinguem a les mans els ressorts del poder per defensar la nacionalitat. La tasca és difícil i ha d'ésser perseverant: Hem de ressuscitar i sostenir la consciència nacional, hem d'obtenir una forma o altra de poder, i hem de reconquerir la Pàtria.

Mussolini, arran de la conquesta d'Abissínia pels italians, va dir: "Per posseir un imperi cal poblar-lo". I endegà la colonització. Franco, sense dir-ho, també ho ha fet amb Catalunya.

No ens interessa l'imperialisme de Mussolini, però sí la resistència nacional dels abissinis.

Catalunya serà catalana o no serà.

Els catalans, dintre de l'Estat espanyol, tenim el dret –i la necessitat– d'ésser diferents i de mantenir la nostra entitat diferenciadora.

Moltes vegades ens hem fet la il·lusió que érem catalans, sense sentir-nos profundament catalans.

La tasca dels catalans, tant a Espanya com al món, només podem realitzar-la com a catalans i en català..

Demaniem a tots els catalans una meditació serena i aprofundida, cadascú sobre si mateix, que li permetés de retrobar-se autènticament d'iniciar el camí de retorn als orígens, a les arrels de la pròpia personalitat, a l'autenticitat de l'ésser. "Recorda la pedrera d'on has estat tallat"; deia el profeta als hebreus. Fem-nos càrrec que avui algun profeta clarivident i animós ens ho diu als catalans.

Retrobar-se l'home català com a català és el camí més difícil, perquè és l'únic autèntic camí i perquè és un camí possible -allò que és impossible d'assolir és sempre el més fàcil de reclamar.

Però és l'únic camí digne de l'home català d'avui, solidari de tots els seus, i que accepta la responsabilitat enorme que unes circumstàncies històriques excepcionals han carregat a l'esquena, encara resistent, d'unes generacions que no es resignen a considerar-se definitivament vençudes.

El catalanisme romàntic de la Renaixença es reduïa moltes vegades a una terra, un idioma, una bandera, un vers, una cançó...i un odi molt explicable. Però el nacionalisme català no pot aturar-se aquí. És un moviment de cara al futur d'una comunitat d'homes que ha d'ésser construïda de forma que aquests homes hi puguin viure amb justícia, amb dignitat i amb llibertat.

El mot *nacionalisme* és inactual per a molts. Si només fos el mot allò que critiquen, tindria passament. Criticant el mot, però, el que verament blasmen és allò que el mot vol significar: La reivindicació de la independència dels pobles oprimits.

Per a molts, el nacionalisme és un sentiment romàntic que fa de la nacionalitat un mite i es desentén dels homes i de tota problemàtica social. D'altres només veuen el pretès nacionalisme dels nazis, feixistes i fauna ultra.

Avui no podem admetre, és cert, un nacionalisme exclusivament culturalista i folklòric, que no tingui en compte els problemes dels homes. Nosaltres, quan diem *Catalunya*, volem dir *els catalans*. Però tampoc no podem mutilar l'home i privar-lo dels seus sentiments en nom de cap ideologia.

El nacionalisme ultrancer de nazis i feixistes és racisme, imperialisme. No es pot dir ver nacionalisme tota vegada que escomet, envaeix i subjuga les nacionalitats dels altres.

Però tots els moviments actuals que han alliberat efectivament el propi poble han estat moviments nacionalistes, i amb aquest nom els ha conegut tothom.

Si un dia els catalans ens decidim sincerament a realitzar un moviment alliberador de Catalunya, serem *nacionalistes catalans*, i amb aquest nom serem reconeguts arreu del món.

En canvi, si el món no arriba a parlar mai dels nacionalistes catalans, serà perquè mai no ens haurem mogut per alliberar Catalunya.

Els catalans que s'avergonyeixen de dir-se nacionalistes és que potser, sense dir-ho, s'avergonyeixen de la nostra nacionalitat, de la nostra comunitat nacional. Si no creiem en la nostra nacionalitat catalana, és lògic que no frisem per la seva emancipació. Aleshores fan bé de no voler passar per nacionalistes. Han deixat d'ésser catalans nacionals.

La veritable solidaritat que Catalunya ha de mostrar envers els altres pobles peninsulars, és de desvetllar-los del son hispànic i donar-los consciència comunitària autòctona. Podem i potser és convenient solidaritzar-nos amb aquests pobles, però no com a massa espanyola o ibèrica, sinó com a comunitat diferenciada.

Si no som diferents, no som comunitat nacional.

Castella, amb homes ineptes, o a tot estirar amb oradors baladrers, ens ha dominat. Nosaltres, amb homes valuosos i prou preparats, no ens hem sabut entendre.

Als nostres homes ens ha mancat psicologia de governants, i al nostre poble psicologia de comunitat nacional. Per això una nació primitiva i bàrbara ens ha fet la llei.

"El català s'estima més perdre la Pàtria que el patrimoni...", i acaba perdent-ho tot.

Es necessita ésser molt mascle per no desertar del nacionalisme, quan la Nació és dissortada.

És inútil d'esperar l'alliberament d'un poble sense acceptar el camí del sacrifici.

En el cas dels catalans hi ha a la base un problema de demografia. Fins ara havíem estat una minoria dins d'Espanya. Ara anem a risc d'esdevenir una minoria

dintre de Catalunya. Mentre ells s'afanyen a guarnir bressols, nosaltres ens esmercem a construir taüts.

Els catalans, tot i les aplanadores garrotades que al llarg de la nostra història ens han anat proveint de totes bandes, encara som un poble ingenu i sentimental que es deixa entendre amb la història de la llagrimeta.

Els catalans també sabem ésser lluitadors, però solem equivocar-nos d'enemic.

Tots els moments són bons per treballar per la salvació del País. No depèn de nosaltres triar les circumstàncies, però depèn de nosaltres saber-les aprofitar, treure'n el màxim partit possible. Siguin aquestes circumstàncies favorables o adverses.

“Primer ésser que definir-nos”. D'acord. Però definir-nos clarament com a nacionalistes ens ajudarà a ésser. L'essencialitat nacional és la base del nacionalisme, però el nacionalisme ajuda l'essencialitat nacional.

És fonamental que ens definim i actuem clarament com a nacionalistes. Només així a Madrid ens entendran i ens respectaran. Afluixant, no ens reconeixeran mai res. La falla ha estat de presentar-nos a Catalunya com a nacionalistes intransigents i a Madrid com a col·laboracionistes submisos.

A Madrid sempre s'han esverat de Catalunya, però encara no els hem donat mai un motiu veritable d'esverament. Ja fóra hora que els en forníssim un motiu autèntic.

El nacionalisme català és, dintre del context espanyol, la revolució més subversiva de totes, i converteix en revolucionaris tots els partits polítics que l'accepten, encara que en l'ordre polític o social fossin reformistes i evolutius. *Tot nacionalista català és un revolucionari.*

Només en nom del “statu quo” espanyol -burgès, feixista, dretà per naturalesa- pot ésser atacat el nacionalisme català. Bescantar-lo en nom dels principis revolucionaris i progressistes, és mala fe o desconeixement de les realitats.

Fa segles que els catalans som manats des de l'exterior. Aquest fet persistent ens ha creat un complex. Desacostumats a manar, ara ens sembla que no en som capaços. Hem admès el tòpic que els catalans servim per treballar i els castellans per manar.

És cert que els catalans servim per treballar, però és fals que els castellans serveixin per manar. Prova: L'Espanya absurda que han creat.

No és que haguem perdut les qualitats directives en la política, el que n'hem perdut és el costum i l'afecció. Hem de convèncer-nos que els catalans servim per manar, i que a Catalunya som els únics que servim. Que a Catalunya sabem, podem i volem manar. Tot català ha de sentir-se un governant.

L'home castellà, no és que sàpiga manar, sinó que té una inclinació patològica a portar galons, gorra de plat i "dar órdenes". Però donar ordres solament no és manar.

Tothom qui mani a Catalunya, llevat dels catalans, ho farà malament. Governarà com a colonitzador. Per això hem de manar nosaltres, i deixar manar quan els governs siguin catalans.

Els catalans hem de tenir la nostra pròpia política. La política espanyola no és mai la política catalana. Hem d'anar en compte a no deixar-nos obsessionar pels problemes interns o externs de la política espanyola. Aquests problemes només ens afecten pel que puguin influir en l'assoliment dels objectius de Catalunya, i només sota el prisma de les conveniències de Catalunya hem de considerar-los.

El nostre problema és d'estructurar una política catalana prou consistint perquè no l'afectin els alts i baixos de la política espanyola.

Tots els problemes interiors de convivència ciutadana dintre de Catalunya ens els hem de resoldre nosaltres, els catalans. No esperem mai res dels polítics espanyols ni de la política espanyola. Hem de construir el nostre país de manera que tota intervenció espanyola hi resulti sobrera i impracticable.

Mai Catalunya no ha de col·laborar amb Espanya sense imposar condicions.

Mai no hem de practicar la política del *tot o res*, sinó sempre la del *màximum possible*.

Catalunya no ha de considerar mai cancel·lat l'Estat Català anihilat el 1714, ni almenys, l'Estatut del 1932 que era un inici de recuperació d'aquell Estat Català.

La Catalunya de l'Estatut no va fracassar. Tot el contrari. Sinó que fou decapitada "manu militari". Si alguna falla va tenir, no fou per autònoma, sinó per massa espanyola encara.

La llibertat de Catalunya no serà mai la que ens donaran, sinó la que ens prendrem. En darrera instància, serà la que ens mereixerem.

Catalunya ha de bastir una frontera espiritual a Ponent, si no podem bastir-n'hi una de jurídica. No serà una frontera geogràfica, sinó psicològica. Cada català ha de considerar-se extraterritorial dintre de l'Estat espanyol, una illa catalana independent, un Gibraltar català. On hi ha un català, allí ha d'haver-hi Catalunya i no res més que Catalunya.

Catalunya com a tal mai no ha estat una part d'Espanya, sinó una realitat espiritual a part d'Espanya. Mantenir aquesta separació espiritual és la base per a la independència política.

La llibertat política ens la podran negar, la independència espiritual la tindrem sempre que voldrem i no podran arrabassar-nos-la mai.

El separatisme català intenta separar jurídicament Catalunya de l'Estat espanyol. Però no pròpiament de la *Nació Espanyola* o de la *Pàtria Espanyola*, perquè aquesta ni ha existit mai, ni Catalunya n'ha format mai part.

Els totalitarismes són Estats dividits, essencialment entre règim i poble. Catalunya necessita una unitat bàsica que només una vera democràcia pot realitzar. Els catalans som gent inclinada naturalment a la democràcia. Tota forma de totalitarisme, de dreta o d'esquerra, podria desfigurar Catalunya i crear una escissió interior inguatable. Catalunya cal acceptar-la tal com és. No ha d'inventar-la ningú.

L'origen del separatisme català no és pròpiament un sentiment autòcton, sinó una rèplica. Castella, com diu Ortega y Gasset, fou el primer grup nacional hispànic que va sentir-se particularista. Fins ací no hi hauria res a dir, si Castella hagués respectat el particularisme dels altres. Castella no s'ha sentit mai *part* d'Espanya, sinó *el tot*. Aquesta presa de posició castellana és l'origen dels separatismes peninsulars.

Si Castella no s'ha sentit mai *una part* d'Espanya sinó *el tot*, és excessiu d'exigir que els pobles no castellans hagin de sentir-se'n *una altra part*. Si Castella ho és *tot*, els no castellans *som al marge* d'aquest tot. Si ells actuen de *separadors*, no poden queixar-se que els altres esdevinguem *separatistes*. Hi hauria, però, una solució ideal: Cadascú a casa seva.

Avui Castella necessita el separatisme com Itàlia necessita l'irredemptisme. L'antiseparatisme és la droga que adorm els esperits a l'Espanya central. El separatisme és la interpretació castellana del fet diferencial. La idea de la convivència no entra en els seus càlculs. Si Castella s'hagués trobat en el nostre cas, ja faria anys que s'hauria separat. Per què nosaltres no?

Una frontera tant pot ésser un mur de separació com un punt de convergència. És possible que Catalunya i Espanya no puguin trobar mai l'equilibri sinó en la forma que l'han trobat Espanya i Portugal.

A l'Estat espanyol és més fàcil d'assolir una independència que de conservar una autonomia.

L'extremada suspicàcia castellana davant les varietats dels pobles peninsulars, delata la fragilitat de la seva construcció espanyola. Vol dir que la pretesa "Unidad espanyola" no ha superat la categoria del mite.

L'Espanya castellana ens ha negat el dret sagrat de viure *nacionalment*.

L'Espanya unitària ens ha tractat sempre amb la petulància i el menyspreu amb què és tractat un poble colonitzat.

L'Espanya té Catalunya com a font d'ingressos econòmics i com a claveguera on aboca els seus detritus socials i humans.

Atemptar contra la cultura catalana, és atemptar contra Catalunya en el seu moll de l'os. "Catalunya és una cultura, o Catalunya no és res", ha dit Pere Coromines. Sociològicament i política, Catalunya és un país pobre. Si, a més a més, li matem l'ànima, ben poca cosa en quedarà. Això Franco ho sabia molt bé.

Hi ha joves catalans que rebutgen la nostra cultura només que per esperit de contradicció amb la generació precedent, perquè la cultura catalana és la cultura de llurs pares, i la substitueixen per la cultura castellana que no és, certament, la cultura de llurs pares, però sí la cultura dels pares d'uns altres; car tota cultura -la castellana també- és un llegat dels passats.

No sabem que els joves *progre* de Valladolid parlin francès, per alliberar-se de la burgesa cultura de llurs burgesos progenitors.

Anem embarcats en el vaixell de la nostra comunitat catalana. Saltar del vaixell perquè les coses van maldades és una covardia, una deserció, una traïció. No és restar neutral: És passar-se a l'enemic, és col·laborar en el genocidi.

Totes les ideologies són, naturalment, oposades a unes altres ideologies, per més que llur contingut pugui ésser bàsicament constructiu. Passa, però, de vegades, que el contingut d'una ideologia és de poca consistència, o bé és molt baixa de qualitat humana dels qui la sostenen, i aleshores, ja sigui per dissimular les falles ideològiques o els fracassos pràctics, cal accentuar-ne la part negativa i establir el mite de l'*anti*.

Així, l'anticapitalisme, l'anticomunisme, l'antisemitisme, l'anticlericalisme, han servit de crossa a les ideologies corresponents. La nostra inefable "Madre Patria" alimenta el seu ingent unitarisme amb el mite de l'antiseparatisme. No seria pas il·lògic que el nacionalisme català arribés a fer un mite de l'antiespanyolisme. El que no caldria, però, seria aturar-nos-hi.

La dificultat de realitzar el nostre ideal d'una Catalunya independent no ens ha de privar d'aspirar-hi amb totes les nostres forces i de proclamar i sostenir aquest ideal. El que no podem fer és suplantar-lo amb un pseudo-ideal espanyolista nascut

de la covardia. La impotència ha de fer-nos realistes i calculadors, però no ens farà perdre l'esperança. La covardia sí.

El règim de Franco i les circumstàncies de la postguerra civil han donat nous arguments al catalanisme, però han fet també aquest ideal de més difícil realització. Ens calen catalans ardits i coratjosos.

El temps és breu. Homes i pobles necessiten la llibertat, perquè tenim poc temps per gaudir-ne. Només tenim una vida i, amb ella, el dret de gaudir-la. Cap ideologia ni cap pòtol opressor no tenen dret a privar-nos-en.

El separatisme és l'afirmació del *dret d'escollir* que té l'home.

Ésser català avui és una tria, una elecció arriscada que demana lucidesa i coratge. No n'hi ha prou d'haver nascut a Catalunya per poder dir-se català. Ésser *català conscient* és el complement indispensable de l'home que ha nascut a Catalunya. No és català tothom qui vol, sinó només aquell que té el cap clar i el valor necessari per ésser-ho.

La tradició de Catalunya és la llibertat, amb contrast amb assertivament tradicional a Espanya. Per això el catalanisme és progressista per naturalesa. Combatre el nacionalisme català és combatre la llibertat i afavorir la reacció més tenebrosa.

Contra l'opressora reacció espanyola, conservar les essències catalanes ja és revolucionar.

És la nostra herència progressista i democràtica el que ha donat vida a tots els avantguardismes, polítics, culturals i artístics, que s'han desenvolupat a Catalunya.

Per a la nostra Catalunya podem projectar la manera de futur que vulguem, però no ens venguem mai la nostra tradició -herència i tendència- de llibertat democràtica. Sense ella cap futur no seria desitjable.

A Espanya la llibertat no ha hi podem trobar mai. Hem de cercar-la a Catalunya.

Els qui titllen d'anacrònic el nostre nacionalisme deuen trobar avançat el nacionalisme colonialista espanyol. Mentre viurem un règim colonial, el nostre nacionalisme serà subversivament progressista. L'anacronisme veritable és la colonització espanyola de Catalunya.

El camí de l'universalisme per als catalans no passa per Espanya, sinó per Catalunya.

Els qui blasmen el nacionalisme català, basc o gallec no fan res més que sostenir el nacionalisme colonialista espanyol, el més il·legítim, inquisitorial i anacrònic de tots els nacionalismes.

Condemnen el nacionalisme legítim, en estat de demanada, d'uns pobles colonitzats i amb això defensen, sostenen i engreixen el nacionalisme en estat de digestió d'unes castes opressoras.

Perquè, l'anomenat nacionalisme espanyol, tant o més que l'instrument d'un poble opressor, és l'instrument d'unes castes opressoras. L'Espanya no és un poble o uns pobles, sinó una conxorxa, una societat anònima d'unes quantes castes usufructuàries del país, dominant damunt uns homes inacabats que es neguen, per mandra mental, a descobrir la trampa.

El nacionalisme espanyol és el suport i l'instrument de totes les injustícies socials i humanes que patim els desventurats súbdits de l'Estat espanyol i és aquest Estat el primer obstacle que hem de fer saltar, si quan parlem de l'alliberament social dels homes de les Espanyes fem alguna cosa més que focs artificials.

L'únic enemic que té l'imperialisme espanyol -que és un imperialisme de casta i de classe- és el nacionalisme dels pobles que en són víctimes. Les castes dominants espanyoles persegueixen més aferrissadament el separatisme que el comunisme. Saben que l'única revolució que a Espanya mereix el nom de tal és la revolució nacionalista dels pobles subjugats. Saben que aquesta és la premissa per a tots els altres alliberaments. Per això s'estimen més una España "roja que rota". Són lògics.

El catalanisme és, per damunt de tot, un moviment polític. És a dir, que partint d'uns principis i esperant arribar a unes realitzacions, es mou en el terreny dels fets.

El catalanisme no és una moda ideològica filla del romanticisme. Si només hagués estat això ja faria temps que no existiria. El catalanisme és el moviment reivindicatiu autèntic d'un poble vivent i no s'aturarà mentre hi haurà poble i no es veurà alliberat.

El fet que molts dels qui clamen per la descolonització dels pobles subjugats no vulguin reconèixer la realitat de la colonització espanyola de Catalunya, fa dubtar de llur sinceritat. Els nacionalistes catalans compartim més que ningú la dolor d'aquests pobles, perquè tenim més consciència que ningú de què és sofrir la colonització en la pròpia carn.

Per a molts ultres del progressisme, la nostra comunitat nacional, les nostres formes de vida i d'entendre el món, la nostra cultura, el nostre idioma, les nostres possibilitats col·lectives de tot ordre, tot això és esperit burgès, creacions burgeses, aspiracions burgeses, justament perquè tot això és *nostre*. Ells no saben blasmar altra cultura que la nostra.

Quan uns valors semblants són patrimoni d'un poble africà, posem per cas, llur vindicació es converteix per a ells en una causa sacrosanta, per la qual val la pena d'engiponar eslògans i fer manifestacions.

La solidaritat amb tots els homes i amb tots els pobles del món comença pels homes de casa i pel propi poble, o no és tal solidaritat.

Qui diu que treballa sincerament per la llibertat ha de decidir-se *ara i ací*, i pels problemes dels homes d'ara i d'ací. És el nostre país i els nostres problemes els únics que són al nostre abast. Deixar abandonades les reivindicacions del propi país per la declaració retòrica en favor d'uns països llunyans, més que platonisme, és comodisme burgès.

Si primer no ens alliberem nosaltres mateixos, no alliberarem mai ningú. Hem de començar per alliberar com a catalans. Necessitem una definició nacional autèntica, perquè encara no hem trobat res -ni la classe social- que pugui suplir la nacionalitat en la tasca de crear homes.

Les reivindicacions humanes van molt més enllà de les reivindicacions econòmiques. Reduir la llibertat i la dignitat dels homes a la sola participació econòmica, seria tenir un concepte molt migrat de l'home. Molts catalans, però, sembla que ho entenen així. Per això quan l'Estat espanyol ens ha permès de fer pessetes ja no s'han recordat de res més.

Ens hem deixat dur per la història, però ho hem tingut prou empenta per fer-nos una història. Ens cal forçar la història.

Cada poble té el règim que es mereix. Afortunats els pobles que es mereixen una vera democràcia.

La dissort política ha acompanyat sempre Catalunya com una segona naturalesa. Veiem si el dia que Catalunya deixi d'ésser "poble dissortat" deixarà també d'ésser un poble. Cal que fem de la nostra congènita dissort un pern del nostre redreçament nacional.

El món és un misteri d'iniquitat. Hi ha en l'home una aspiració innata a la justícia. Per això gairebé totes les novel·les i les pel·lícules acaben amb el triomf del bé sobre el mal. I quan no acaben així, ens deixen un regust desagradable a l'esperit. Però això només passa en les idealitzacions de la vida que són les obres literàries. A la vida sol passar el contrari: ben poques vegades triomfa la raó. Com si hi hagués un geni de maldat que dominés el món. El destí és sempre al costat del poder, de la força i del diner. La raó i la justícia no compten per al Destí. Per això és explicable la vio-

lència per apoderar-se del poder, del diner i de la força, i tenir així el Destí de la seva banda.

La Nació catalana té la raó, però li manca la força. Per això el Destí se'ns ha girat d'esquena. Però hi ha més: Àdhuc en els temps que teníem poder, sembla com si un fat advers s'hagi conjurat sempre contra nosaltres. La nostra història, gloriosa i tot, fa plorar.

Sigui com sigui, no podem acoquinar-nos. La lluita heroica dels catalans és contra la fatalitat. I la vencerem, si volem. Catalunya ha tingut dos enemics primordials: El fet advers innegable de què hem parlat, i uns veïns indesitjables.

Encara hi som a temps. Hem de retrobar-nos nacionalment com a catalans si volem reivindicar la nostra història. Tot depèn de nosaltres. Convencem-nos que no podem comptar amb ningú més que nosaltres mateixos.

Catalunya és un poble contradictori que, enmig de tants defectes que sembla que ens aboquin a una desaparició inevitable, té només una sola qualitat: La supervivència.

Atesos els factors adversos, la supervivència, sempre agònica, de Catalunya, és un miracle. Alerta, però. Mai com ara, amb la invasió total i amb la privació de tot mitjà d'integració, no havíem estat tan abocats a una desaparició lenta i ingloriosa.

Catalunya sobreviu encara avui com una realitat i com una esperança. Però aquesta supervivència no és casual, sinó a causa d'una minoria de catalans esforçats i clarividents que no paren en tot moment per fer-la possible. El dia que els catalans deixarem de lluitar, de patir, per la catalanitat, adéu Catalunya.

Després de tants anys de sofrir la "solució franquista" per a Catalunya, ens trobem en un punt de partida. *Hem de tornar a començar* en la catalanització del país i en la lluita per la independència. Això cal que ho tinguem ben present si no volem caure en el pessimisme i el desànim.

Una catàstrofe també pot resultar fructífera. Catalunya també pot aprofitar la catàstrofe ocasionada pel franquisme. Li cal, només, saber catalanitzar les masses immigrades. Això representaria l'afermament d'aquestes masses com a persones i dels Països Catalans com a poble.

Els espanyols no admeten que la fatalitat hagi jugat sempre contra Catalunya. Ho atribueixen a un complex de frustració. Però nosaltres hem patit i patim una història lamentable. Això fa de mal entendre per qui no pateix aquesta història en català i com a català.

La Nació catalana acabà la seva reconquesta contra la dominació àrab, molt abans que els altres regnes peninsulars. Per això pogué anar endegant el seu sistema de govern, de tipus europeu, profundament democràtic, independentment de tota influència hispànica. I per això també, no se sentí mai plenament solidària dels altres regnes peninsulars, sinó ocasionalment. Catalunya tirà per la seva, de cara a la Medi-

terrània. Així és que la gènesi de la nacionalitat catalana fou totalment autòctona, i si alguna influència rebé, no fou pas d'Espanya, aleshores -com ara- marcadament africana. L'estret de Gibraltar *uneix* Espanya a l'Àfrica.

La unió dinàstica dels Reis Catòlics fou la culminació d'una catàstrofe a la qual Catalunya estava abocada d'ençà del Dictat de Casp. La desviació de Catalunya cap a Ponent, juntament amb la propagació de les idees absolutistes del Renaixement, que tant s'adaptaven a la manera d'ésser castellana, girà el curs normal de l'evolució política de Catalunya. Una Catalunya sense cap vinculació dinàstica amb Castella hauria salvat els perills polítics del Renaixement, sense perdre la seva manera parlamentària i democratitzant d'entendre la vida.

No salvarem Catalunya pensant en espanyol. Totes les solucions per als nostres problemes que ens puguin venir d'Espanya seran això: Solucions espanyoles. Podran perjudicar-nos o afavorir-nos més o menys, però de cap manera no seran mai la *nostra solució*.

Catalunya fou històricament una creació europea i tots els esforços dels traïdors de torn que han volgut ajupir-se al dictat carpetovetònic, no han pogut ofegar aquesta nostàlgia dels orígens que alhora ens tortura i ens dona esperança. Espanya se'ns ha mostrat sempre com l'anti-Europa. Volem retornar a les fonts, per poder caminar folgadoament vers el nostre destí.

Al fons del fet diferencial de Catalunya amb Espanya, hi ha l'africanisme espanyol i l'uropeisme català. Ja ens ve dels orígens i perdura encara avui. Endogalada per l'africana Espanya, Catalunya ha patit sempre i ara més que mai, l'*enyorament d'Europa*. Espanya ens ha separat violentament del nostre destí.

Una Catalunya antieuropea seria tan antihistòrica, com una Catalunya antidemocràtica.

El regionalisme europeu dels nostres dies no neix d'una nostàlgica enyorança de l'Edat Mitjana, sinó de la problemàtica econòmica i humana d'avui.

I no es tracta pas solament -també això- d'un desig d'eficiència i d'organització, sinó d'una aspiració humana a la llibertat i a la independència, a les quals l'home no pot renunciar mai.

No es tracta, per tant, solament d'un fenomen econòmic i administratiu, sinó sobretot d'una aspiració política i humana.

El fet de no tenir, de segles, Estat nacional independent, propi, i de trobar sempre en l'Estat que ens administra un ocupant, un opressor, un depredador, ens ha tornat anarquistes. Igualment el fet de no posseir exèrcit propi, ens ha tornat antimili-

taristes. Però hem d'aspirar a tenir el nostre propi Estat i el nostre propi exèrcit. Aleshores haurem d'ésser homes de govern i de milícia.

Els partits polítics -com les forces armades el dia que en tinguem- han d'ésser per servir Catalunya. No Catalunya per servir cap partit. La qualitat d'un partit polític ve determinada pel grau d'utilitat que pugui representar per a Catalunya.

Per a nosaltres no existeix la "Iglesia Espanyola", ni el "Partido Comunista Español", ni la "Democracia Espanyola", ni el "Gran Oriente Espanyol". Catòlics, comunistes, demòcrates o francmaçons, ho som de Catalunya.

No restem en la inactivitat esperant temps millors. *Tots els temps són els millors.*

Els homes selectes no deserten mai, per això mateix que són selectes.

No cal esperar miracles. La lluita serà llarga i dura. Tot resultat parcial és una conquesta que facilita el resultat total. Cal, però, no aturar-s'hi mai.

És cert que Espanya faria una guerra contra Catalunya si aquesta es volia separar. Per això, el que cal és d'assolir la separació sense donar ocasió a Espanya de fer una guerra.

L'única dificultat autèntica que presenta la separació és d'ordre intern: que Catalunya vulgui. Si Catalunya la volia sincerament, la separació esdevindria inevitable.

La separació de Catalunya no seria una separació *nacional*, ja que espiritualment, nacionalment, Catalunya i Espanya no han format mai una nacionalitat, sinó un Estat cohesionat per la violència. Només pot separar-se allò que és unit. La separació seria només el reconeixement jurídic d'un fet d'ordre espiritual que no ha deixat mai d'existir.

Si nosaltres fóssim com ells, no podrien dominar-nos. Si ells fossin com nosaltres, no voldrien dominar-nos.

Si Catalunya hagués estat tan separatista com Castella, de l'Espanya actual, faria temps que no se'n cantaria ni gall ni gallina.

Hom té el pressentiment que Espanya difícilment tindrà la intel·ligència necessària per no preparar per a Catalunya l'hora decisiva.

Ara cal que nosaltres tinguem la intel·ligència suficient perquè quan arribi aquella hora ens trobi preparats.

Catalunya *no sent* Espanya.

Si un dia se'ns presentava el dilema: O amb Espanya o amb Europa, Catalunya ja ha triat: amb Europa.

Diu Ferran Soldevila que Catalunya ha viscut històricament unida a Espanya però per l'esquena. Aquesta nostra aversió per Espanya ens ve de la nostra incoercible vocació europea i mediterrània, en primer lloc. Per altra banda, la monarquia del "Tanto Monta" ens assignà una posició marginal de la qual mai no n'hem estat revocats. I finalment, resulta que de la banda de Ponent ens han anat venint, segle rera segle, totes les garrotades. I quan has de parar els cops, girar-t'hi d'esquena és la posició instintiva. I al cap de segles, esdevé la normal.

Fins ara Espanya no ha sol·licitat mai l'afecte dels catalans, només n'ha exigit les suades i el silenci. En aquestes circumstàncies, segurament que l'única posició possible de concòrdia entre Espanya i els Països Catalans seria una frontera a Ponent.

La possibilitat d'aquesta frontera només demana una condició: Que Catalunya la vulgui de cor.

Molt sovint els intel·lectuals castellans s'han esmerçat a interpretar Catalunya, els seus homes i els seus problemes. Els catalans ens estimaríem més d'ésser escoltats i compresos que no pas d'ésser interpretats. [En música interpretar equival a executar].

Hom no acaba d'entendre aquesta dèria dels castellans d'interpretar Catalunya en relació amb el problema d'Espanya i aquesta manca d'interès a interpretar Castella, el poble que ha creat el problema. Cap geperut no es veu el gep.

Que primer s'estudiïn ells a fons i serenament si és que volen comprendre'ns a nosaltres.

La violència secular que pateix Catalunya per part d'Espanya no ha estat mai valorada pels intel·lectuals castellans, àdhuc els quins diuen que volen comprendre'ns. Per això el diàleg entre ells i nosaltres serà sempre en tons diferents. Ells poden parlar de les coses de Catalunya amb la seguretat del propietari satisfet i amb la seguretat de l'home que, tot i sentir-se encotillat per una Espanya que ens ve esquifida a tots, no sofreix la persecució més íntima i la més punyent de totes, que és d'ésser perseguit en la pròpia nacionalitat. Nosaltres, en canvi, si volem ésser sincers, no podem parlar-ne si no és amb la desesperació i amb la ràbia del colonitzat.

El català que davant de la situació nacional dels Països Catalans no reacciona amb ràbia, és que ha deixat d'ésser home.

Castella s'ha entestat a fer una Espanya amb nosaltres, els catalans, però prescindint del que som, del que pensem, del que diem i del que volem els catalans.

“Castilla miserable, ayer dominadora (i avui, no?), envuelta en sus andrajos, desprecia cuanto ignora”. Castella és tot un poble que ha volgut ignorar-nos per poder odiar-nos més còmodament.

Castella, poble en retrocés, amb nostàlgies d'imperi, en la seva jubilació com a “Madre de pueblos”, ha hagut de crear-se el succedani dels separatismes peninsulars com a il·lusió senil que l'ajudi a sobreviure.

El problema català ens l'han imposat ells.

Hom diria que els homes de la generació del 1898 van intentar de sentir-se castellans i no se'n van sortir.

L'anomenat problema català no és altra cosa que el cas d'un poble que s'ha ficat abusivament a casa d'un altre.

Essent així, el mínim que podem demanar al poble invasor és que respecti les formes de vida i de pensament del poble envaït i que s'hi adapti. La lògica i la justícia demanen que siguin ells i no nosaltres qui hagi d'adaptar-se.

El Drets de l'Home, a Catalunya, no poden sobreposar-se als Drets de l'Home Català.

Els catalans som gent de sentiments. No ens creguem, però, que, per contraposició, els castellans siguin gent d'idees: Són gent *d'una sola idea*, cosa molt diferent.

Catalunya és un poble fet a la mesura de l'home. Espanya és una abstracció concebuda a la mesura del mite.

L'espanyolisme a Catalunya no ha fet ciutadans espanyols, sinó apàtrides, homes inacabats. “Ser espanyol” a Catalunya resulta avui d'una vulgaritat extrema i la cosa més plenera del món. Amb una dosi suficient de vilesa moral, de peresa mental i de carrincloneria retòrica, n'hi ha prou. Ésser català, en canvi, tot i que a Catalunya hauria d'ésser un fet normal, és avui la cosa menys vulgar, la més distingida. No tots els nats a Catalunya tenen la categoria humana suficient per ésser catalans a consciència. No és català tothom qui vol, sinó solament aquell qui pot.

Quan un poble deixa d'ésser *aquell poble*, comença a ésser no-res. No hi ha Pàtria de recanvi.

Els procediments assimilistes d'Espanya han estat sempre tan odiosos que, si el fet diferencial català no hagués existit, Espanya l'hauria creat.

Si és que Catalunya no pot el·ludir el règim colonial espanyol, potser seria hora de reclamar per al nostre País el títol oficial de “Protectorado Español de Catalunya”. Als pobles oficialment colonitzats tothom els reconeix uns drets. A una “región española” ningú no li'n reconeix cap. Així, assertivament nacional dels catalans no és atès com un abús d'ordre internacional, sinó com una facècia d'ordre interior.

Quan un poble entra a formar part de la tènica “Unidad espanyola”, troba a la porta, com a l'infern de l'Alighieri, el rètol aclaparador: “Deixeu aquí tota esperança els qui hi entreu.”

Un moviment internacional de tots els pobles colonitzats de fet, però no de dret, per obtenir el reconeixement oficial com a colònies, podria resultar prou eficaç.

El foc de la discòrdia social a Catalunya ha estat atiat sempre des de Madrid, fins a convertir el problema social en element de subversió política. Espanya ha mantingut sempre que li ha convingut l'agitació social a Catalunya per frustrar la nostra unitat interna. Espanya ha estat l'incendiari de la Setmana Tràgica, el pistoler dels atemptats socials del primer quart de segle i l'homicida de la darrera guerra civil. I tornarà a ser-ho sempre que li convindrà, per presentar-se després com a pacificadora davant de les classes benestants del País. D'aquesta manera ha intentat d'identificar el catalanisme amb la subversió i l'unitarisme amb l'ordre.

Lerroux s'anomenava, ell i el seu Partit Radical, “Representación del patriotismo español en Catalunya”. I era veritat. El patriotisme espanyol, de dreta o d'esquerra, sempre ha estat destructor de Catalunya. Ésser anticatalà -més encara que ésser anticatalanista- és a la base de l'anomenat “patriotismo espanyol”. Per això, a la llarga, Lerroux fou indultat i canonitzat per l'Espanya tradicional.

La interferència castellana a Catalunya podrà resultar beneficiosa el dia que els catalans haurem sabut copiar algunes de les virtuts i àdhuc dels vicis dels castellans.

Espanya no ha seguit a Catalunya altra política que la política de la “real gana”.

La realització de la seva Espanya implica la descatalanització de Catalunya, és a dir, la desaparició de Catalunya com a tal. Cap català ben nascut no serà prou bord per conformar-s'hi. El nostre ideal és una Catalunya on els catalans puguem viure-hi com homes lliures, és a dir, en català. Si no podem realitzar la nostra Catalunya, esmercem-nos almenys a fer impossible la seva Espanya. Serà una tasca sanitària que el món haurà d'agrair-nos.

Tots els desastres que hem patit els catalans ens vénen de la frustració nacional de Catalunya. Catalunya no retrobarà la pau i la convivència interior, mentre no es retrobarà nacionalment a si mateixa.

Els catalans a Espanya sempre hem estat ciutadans de segona, llevat a l'hora de pagar les contribucions.

Per als catòlics catalans: El perseguidor més aferrissat que ha tingut l'Església a Catalunya ha estat l'"Espanya Catòlica", l'integrisme espanyol.

El catolicisme espanyol, des de Felip II almenys, ha considerat Catalunya com a país de missió, però no de missió catòlica, sinó de "misión espanyola". Cristianitzar, per a ella, és "españolizar". Només ells parlen naturalment en "cristiano".

El camí de la concòrdia entre els diversos pobles peninsulars, pel reconeixement dels drets autòctons de cada un d'aquests pobles, sembla que hauria hagut d'ésser el més fàcil. Però l'Espanya castellana ha fet d'aquest camí fàcil i raonable el més difícil de tots. Molt més difícil que la separació total. A la Península hi ha un poble, Portugal, que ha pogut separar-se, però no n'hi ha ni un que hi hagi pogut viure amb autonomia. O separació o submissió.

A tota nacionalitat li és més fàcil de defensar la independència que una autonomia. En el primer cas es tracta d'un afer internacional; en el segon és considerat només com un afer de política interior d'un estat determinat.

Catalunya entrà en la unió dinàstica amb Castella, amb el *pacte implícit* de mantenir la seva sobirania i la seva personalitat nacional. Aquest pacte Espanya l'ha trencat unilateralment. Ens deu la restitució.

Per als espanyols la "Unidad" ha estat un negoci; per als catalans una explotació colonial.

És fals que Catalunya independent no podria sostenir-se. Però és cert que la Catalunya *dependent* no s'ha sostingut mai. Ha servit per sostenir els altres.

Primer colònia de qualsevol nació civilitzada, que "región" d'un estat unitari veí.

No hi ha absolutament cap motiu d'ordre intel·lectual que ens obligui a renunciar al separatisme, en el camp dels principis.

Per als catalans, Catalunya és la tesi. Les hipòtesis són: confederació, separació... Espanya, per a nosaltres, no passa d'una hipòtesi, i no pas la més seductora.

El pànic que té l'Espanya tradicional a tota mena de regionalització, tradueix la seva poca confiança en la realitat i la legitimitat de la "unidad" actual.

Espanya no pot *concedir* l'autodeterminació a Catalunya perquè *ens la deu*. No és un dret seu, sinó nostre. La sobirania de Catalunya, és Catalunya qui la té.

El fet diferencial no solament existeix per part nostra, sinó que, naturalment, és recíproc. I ells se n'adonen més que no pas nosaltres. Els irrita qui no és com ells i la seva reacció és la destrucció, per assimilació, del diferent.

Els castellans ens volen convèncer que els catalans som espanyols, però ells això no s'ho han cregut mai de debò. Per això ens tracten, amb tota lògica i amb tota la mala bava del món, com a terra de conquesta, d'ocupació, de colonització. Com a un poble votat a l'anatema. El mal és que els catalans no reaccionem amb la mateixa lògica d'ells.

El problema català ells l'estudien, nosaltres el patim.

"Catalunya és un poble de menestrals i de pagesos". Castella és un poble d'"hidalgos", militars i buròcrates. Aquí dóna més l'eina i el treball, a Espanya dóna més el sabre i l'estilogràfica. L'ideal del català és de fer-se una vida independent; el de l'espanyol, "vivir del presupuesto".

Espanya es mobilitza fàcilment amb un toc de corneta. A nosaltres ens afecta més la situació del calaix.

Jo em guardaré prou de dir de quina banda són les virtuts i els defectes.

La interferència de l'esperit castellà a Catalunya, ha pertorbat l'evolució normal de la psicologia col·lectiva dels catalans, però encara no ha pogut matar en nosaltres la il·lusió per la llibertat.

Per a un català, considerar-se espanyol és un acte de rendició total, és la màxima covardia.

La terra catalana, tota delimitada i acollidora, és ben diferent de la terra de Castella amb la seva grisor immensa que invita a meditar... i a fugir-ne. A nosaltres, el paisatge que tenim no ens fa pensar, sinó que ens fa sentir. I no ens invita pas a l'evasió, tot i que per causes diverses la nostra diàspora potser supera la defallida Catalunya. El paisatge ens tiba, ens atreu i ens fa venir ganes de quedar-nos-hi, d'encongir-nos-hi, d'adherir-nos-hi cada vegada més. És un paisatge a l'abast de la mirada i a l'abast del cor, amb molta poesia i pocs secrets metafísics. Un paisatge proper i concret, que tant convida a la fruïció platònica i a la inspiració poètica, com a l'excursió, a l'escalada, a la costellada tradicional o a anar a cercar-hi bolets. Un paisatge a la mesura de l'home. Per gaudir-ne, per usar-lo, per treballar-lo.

Aquest paisatge ens ha ajudat a ésser homes pràctics, realistes i somniadors alhora. Treballadors i pactistes. Però no metafísics. No ens ha desocupat d'ésser-ho. Per això els espanyols, desenfeinats sempre, ens han fotut.

Una prova que no som un poble metafísic és que el nostre idioma no té l'article neutre, l'article de les grans abstraccions. No el tenim perquè no el necessitem. No ens abelleixen els grans principis estratosfèrics. Som gent de l'acció pràctica i eficient, de les coses concretes i palpables. Ens plau de tocar de peus a terra i, més que les grans torrentades declamàtores, ens estimem les petites realitats tangibles.

Els castellans, en canvi, tenen un idioma fet a la mida del seu urc, apte per a les grans definicions. L'idioma ideal per a fer frases, omplir impresos, donar ordres, xerrar molt i no dir res. Aquesta ufana verbal amb ínfulas de transcendent ha estat per a ells un instrument molt considerable de domini. Per això necessiten l'article neutre, l'article de l'absolut. Sense llur imponent article neutre, es trobarien avui tan mancats d'elements d'imperi, com si en els temps històrics els haguessin faltat els seus famosos "tercios".

L'home espanyol, pastat amb la pols del seu eixut paisatge, se n'anirà del seu país, però portant aquest país a dintre i l'espasa a la cintura, a implantar en unes altres terres i en unes altres cultures, les seves elucubracions místiques d'absolut.

Un poble místic és sempre un mal veí, quan no pot ésser neutralitzat per un altre misticisme.

Espanya, pseudònim de Castella, incapaç d'assimilar Catalunya, s'esforça a destruir-la en la seva catalanitat, sobretot d'ençà de 1939. Aquest esforç persistent, no-més pot ésser contrarestat per l'esperit de resistència dels catalans. Però ha d'ésser una resistència activa, una contraofensiva tan persistent com l'ofensiva espanyola.

Les armes principals de l'enemic per destruir-nos com a poble són l'idioma i la invasió. Ells assenyalen els objectius de la nostra contraofensiva: L'expansió de la llengua catalana en tots els medis i ambients, i la catalanització del major nombre possible d'immigrants.

La independència de la Nació catalana no serà mai una concessió d'Espanya, sinó el terme d'una perseverança nostra, constructiva, pacient i sacrificada. No vindrà per les concessions d'Espanya, sinó pels mèrits de Catalunya.

Espanya és avui el país més centralitzat del món, que és com dir el més anacrònic.

Espanya ha tingut sempre com a característica essencial una sordera inguarible per tota reclamació de justícia. Espanya s'enfonsarà, però no amollarà.

Si algun dia Catalunya obtenia la independència, que no es pensi que ha d'indemnitzar res a Espanya. La independència la tenim ja indemnitzada a la bestreta.

Refusem una solució catalana per al problema espanyol i una "solución española" per al problema català.

No podem dir-nos nacionalistes catalans si no intentem separar la política catalana de la política espanyola.

Hi ha qui troba que Catalunya s'equivocà, en temps passats, en no cercar l'hegemonia peninsular. Fa de mal dir. El cas és que avui no tenim aquesta hegemonia. I si és que fou un error -aneu a saber!- de no haver-la cercada en el passat, més error seria de fer-nos la il·lusió que podem assolir-la actualment.

“Una persona coneguda meva afirma, com una llei de la història d'Espanya, la necessitat de bombardejar Barcelona cada cinquanta anys”. Això ho escrigué Manuel Azaña. Trista història la d'Espanya, que necessita la violència constant contra Catalunya -contra una part de la mateixa Espanya, segons ells- per mantenir la continuïtat. Nosaltres, els bombardejats, tenim el dret i la necessitat de desvincular-nos d'aquesta història que ens ha dut al genocidi.

Els vençuts sempre fan llàstima, però els traïdors fan llàstima i fàstic. Són el vil escambell de les botes militars i de les fal·làcies ideològiques dels vencedors forasters. Són els mercaders de llur poble que, com Judes, no reben al final de la jornada altra cosa que menyspreu. Es pensen que posant-se de la banda dels vencedors ja participen de la victòria. Vils: Participen només de la ignomínia.

Quan un poble és vençut ho són totes les seves classes socials, tots els seus ciutadans, àdhuc els qui s'han passat al bàndol dels qui dominen, àdhuc els qui s'aprofiten de la pròpia derrota per fer diners.

Un poble, vençut i tot, pot conservar en el silenci una ànima rebel, invicta i lliure. Els traïdors no; són doblement vençuts, com a ciutadans i com a homes, en l'exterior i en l'esperit. En les grans ensulsiades dels pobles, els traïdors són els únics derrotats totals.

Catalunya entrà a la guerra civil de 1936, no com a un país autònom que aleshores semblava que era, sinó com a “región espanyola”, cosa que no havia d'haver estat mai. Hi entrà, doncs, derrotada per endavant. I n'eixí efectivament derrotada. El gran derrotat de la guerra civil no fou el catalanisme, que no fou bel·ligerant i a qui el franquisme ha fornit nous arguments, sinó Catalunya. Depèn de nosaltres que la derrota no sigui definitiva.

Catalunya ha perdut moltes batalles i ja no en pot perdre cap més. *Però ha de guanyar-ne una.*

Per tot plegat, som la generació catalana més carregada de responsabilitat que ha passat per la nostra història.

En esclatar la guerra civil que no tingué signe nacionalista a Catalunya, els catalans creguerren que en aquella guerra no s'hi ventilava la qüestió catalana. Només hi van veure una confrontació entre dretes i esquerres. Ho creguerren amb una unanimitat impressionant. Això és innegable. Espanya, en canvi, va veure que aquella guerra podia representar l'ensorrament definitiu de Catalunya, la liquidació de la nacionali-

tat catalana, la reducció de Catalunya a província, sense possibilitat de resurrecció. Això és innegable. Quin dels dos pobles tenia raó?

Els catalans hem de pensar sempre que, en qualsevol contingència ens juguem la nacionalitat. Enfront de la guerra civil, vam ser uns inconscients.

Per a "ellos" la guerra fou, efectivament, una guerra civil a la major part de la Península; però a Euskadi i als Països Catalans fou per a "ellos" una expedició colonial.

L'entrada de Franco a Catalunya representà, no l'alliberament, sinó la repressió. La consigna, comprovada, fou de deixar un escarment sagnant a cada població. I la consigna esdevingué terriblement efectiva.

L'ofensiva i l'odi no fou solament contra les persones, sinó també, i sobretot, contra l'ànima catalana, contra la catalanitat representada principalment per l'idioma. Cal recordar només aquella humiliant, infamant, empastifada de rètols insultants: "Si eres español, habla espanyol" -d'una lògica irrefutable, per altra part que cap català honrat no pot perdonar. I la destrucció massiva de llibres catalans, des dels d'anar a missa, fins als comunistes, cremats o convertits en pasta de paper, de totes les editorials, llibreries i distribuïdores de Catalunya, realitzades pels franquistes el 1939.

...I la repressió a ultrança de la llengua catalana fa més de trenta anys que dura.

En la guerra civil ningú no defensà Catalunya, però tothom anà contra Catalunya. La guerra civil a Catalunya li fou imposada. Hi entrà com qualsevol altra província espanyola més. Esdevingué "baluarte de la República Espanyola", no baluard de la Nació catalana. Hi entrà marginada, per tant, derrotada per endavant.

Catalunya no volia ni sentia aquella guerra. I no hi va fer una guerra nacional, però n'eixí derrotada i castigada com si hagués lluitat en una guerra d'independència.

Acabada la guerra, tots els catalans havíem estat vençuts, tant els franquistes com els antifranquistes. Perquè, tot i que, ni a l'una banda ni a l'altra, no havíem lluitat com a catalans, havíem estat vençuts com a catalans.

La guerra civil representà per a Espanya l'ocasió "providencial" per esclafar els Països Catalans i Euscadi.

Amb l'entrada de les forces franquistes, començava l'acció destructora que encara dura.

Espanya, més que destruir el catalanisme, fet polític, s'ha proposat de destruir la catalanitat, fet humà.

Abans de la guerra civil, el Principat de Catalunya gaudia d'un Estatut d'Autonomia. D'ençà de la guerra civil gaudeix de l'*Estatut de l'odi*. Odi nacional d'Espanya contra Catalunya, que culminà, efectivament i simbòlica, el 15 d'octubre de 1941, amb l'afusellament a Montjuïc del president de la Generalitat, Lluís Companys i Jo-

ver. Amb aquesta execució, Espanya no afusellava Lluís Companys: Afusellava Catalunya.

En la persona de l'honorable Lluís Companys i Jover, tots els catalans ben nascuts ens sentim afusellats.

No és veritat que Gibraltar sigui l'única colònia que hi ha a Europa. Els catalans, dissortadament, en coneixem una altra -i els bascs ídem-. Amb un desavantatge greu per a bascs i catalans: Mentre que el domini anglès sobre Gibraltar és volgut pels seus habitants, com a garantia de la seva llibertat; el domini espanyol sobre Euscadi i els Països Catalans és la garantia de la nostra opressió en tots els ordres. De bon grat canviariem la nostra situació política amb la dels gibraltarencs. Segurament que, en el seu cas, tampoc no voldríem canviar d'amos. Val més un amo ric, intel·ligent i llunyà, que un de miserable, ruc i al costat de casa.

El Decret de Nova Planta (1716) mostra la seva mala bava amb el sarcasme revoltant de dir que els catalans "tratados como castellanos jamás podrán tener motivo de queja". Ironia cruel que almenys té la franquesa de dir-ho clar: "Tratados como castellanos" i no cau en el fariseisme dels temps posteriors, segons el qual ens fan l'honor insigne de tractar-nos "como espanyoles". Què dirien "ellos" si la cosa fos la inversa?

Nosaltres hauríem volgut que Castella hagués tingut i tingués una idea lúcida de la *unió hispànica*, més que una preocupació històrica per la "unidad espanyola". Una idea que convidés a compartir-la de bon grat, no solament els qui per força patim aquesta *unidad* patològica, sinó àdhuc els portuguesos i els gibraltarencs, que han tingut la sort històrica de veure's lliures del contagi "español".

Sospitem que el complex "Unidad" que fanatitza els castellans -espanyols per dret propi- cal cercar-lo, més que en les deixalles de la mentalitat medieval, en el resclosiment ideològic que s'anà accentuant per l'autosuggestió col·lectiva de la contra-reforma. Foragitats jueus i moriscos, l'obsessió per l'enemic que s'havia anat congrint amb la Reconquesta, arribà al paroxisme amb la lluita contra judaïtzants, luterans i calvinistes. La idea religiosa fou l'aglutinant, com tracta d'ésser-ho ara el futbol quan una selecció espanyola juga contra un equip estranger.

Aquesta mateixa idea animà més tard la resistència antinapoleònica i abrandà el foc d'un segle i mig de guerres civils, amb l'apoteosi escandalosa de la "Cruzada de Franco". A Espanya sempre hom ha fet de Déu un bel·ligerant qualificat.

Darrerament, però, amb el refredament religiós general, la defensa de la fe ja té més de recurs polític que de convicció sincera. Avui l'enemic ja no és l'heretge, l'ateu o el comunista; l'enemic, com sempre, és *el diferent*. I aquest avui a Espanya som nosaltres -catalans, bascos, gallecs-, tots els qui no parlen "cristiano". Ningú no negarà

que l'aglutinant més eficaç de les diverses i contradictòries forces franquistes en la guerra civil passada fou el fantasma de l'antiseparatisme.

Per a Castella, tot allò que és diferent no pot ésser "español". I aquí ens teniu, els catalans sobretot, com a hereus de totes les heretgies i mereixedors de totes les ires inquisitorials. El boc expiatori d'Espanya, tant de la "vieja" com de la "nueva", la "generación maldita", segons la sincera expressió de José Antonio.

A Catalunya el "Proletaris de tot el món, uniu-vos" ha de ser substituït per "Catalans tots, uniu-vos". I dintre de l'Estat espanyol, per "Pobles colonitzats per Espanya, uniu-vos". I a Europa, i al món, "Pobles colonitzats de tot el món, uniu-vos".

El dia que Castella ens hagi assimilat plenament, haurà perdut una colònia. Serem una província més; depauperada i proveïdora d'emigrants.

La colonització americana, en dos-cents anys, va exterminar setanta-cinc milions de bisons. El 1903 als Estats Units en restaven només vint-i-un exemplars. El president Roosevelt va actuar a temps. Va reunir els vint-i-un bisons en un parc natural, el primer del món i va realitzar la resurrecció de l'espècie. Avui als Estats Units hi ha cinc mil bisons i dotze mil al Canadà (Rodríguez de la Fuente, a TVE, 4 de juliol de 1971).

Espanya, la genocida, tracta d'exterminar, desnacionalitzant-los, els catalans, bascs i gallecs. Vindrà un dia venturós que la bàrbara Espanya es civilitzarà i intentarà la resurrecció de l'home català, basc i gallec? Per ara, però, val més ésser bisó americà que home colonitzat a Espanya.

No volem la independència de Catalunya per fer-ne un Estat caricatura de l'Estat espanyol. La volem perquè Catalunya sigui una altra cosa.

Els catalans participem actualment en la creació de la cultura, però a títol individual. No ens permetem de fer-ho comunitàriament, a nivell nacional català. A títol individual, Catalunya ha exportat grans creadors de cultura i ha tingut homes que, de casa estant, han influït més enllà de les fronteres. Però com a col·lectivitat, Catalunya no pot participar en la creació de la cultura. Som un país colonitzat, per tant, marginat, innominat internacionalment. No tenim vot ni veu a l'ONU ni a la UNESCO on som representats justament pels nostres botxins. Espanya ens ha esborrat del món. Només ens resta un recurs: Desvetllar-nos de la son hispànica i recordar-nos que som catalans i res més que catalans. I obrar en conseqüència.

Si Castella sabés desprendre's del seu eixorc centralisme colonialista, potser podria encara completar la Península inacabada amb la incorporació voluntària de Portugal.

Pot esdevenir-se que, quan acabi de perdre les colònies, Portugal es trobi en un moment crític en què no sàpiga on girar els ulls*. Pot presentar-se una oportunitat històrica integradora d'aquelles que només passen un cop i prou. Si aleshores Espanya, reconvertida en *Les Espanyes*, podia oferir-li un testimoni de convivència en la llibertat, si podia presentar-se com a una ben construïda federació de pobles lliures que convidés a entrar-hi, potser hauria arribat l'hora de la reincorporació.

Però l'única eina capaç de regenerar i reestructurar Espanya seria una Catalunya lliure, formada per ciutadans lliures i en règim de democràcia total.

Nacionalisme català. Idees i pensaments de Mossèn Josep Armengou, pàg. 97-129.

---

* En el moment d'escriure aquest llibre, Angola, Moçambic i Guinea Bissau encara no eren independents.